

KARJALAISTEN SANOMAT

[Karjalazien Sanomat]

Taka-Karjalan äänenkannattaja. — Taga-Karjalan tiijontuoja.

Ilmestyy Karjalan Sivistysseuran toimesta kaksi kertaa kuussa, kuun 1 ja 15 p:nä. — Tilauhinta koko vuodelta 10 mk., puolivuod. 5 mk.; Venäjällä 5 ruplaa koko vuodelta, 3 ruplaa puolivuodelta. — Yksityisnumerot 50 p. eli 25 kop. — Ilmoitushinnat: 2 mk. palstasentim., pitempiä aikaisista sopimuks. mukaan. — Lehden toimiston ja konttorin osoite: Helsinki, Itäinen Teatterikuja 1 D.

Vastaava toimittaja
IIVO HÄRKÖNEN

Ilmavuu Karjalan Ylendys-Seuran toimes kaksi kertaa kuus, kuun 1 da 15 päivinnä. — Tilavus-(kuubunda) hinda Suomes 10 markkaa kogo vuovel, 5 mk. puolel vuovel: Venäl 5 rupl'ua kogo vuovel, 3 rupl'ua puolel vuovel. — Kuuloitteluhinnat: 2 mk. 1 senttimetriin korgevuizes t'ilas. — Lehten ozukeh (adressi): Helsinki, Itäinen Teatterikuja 1 D.

Rauhan kysymys.

Tätä kirjoitettaessa on rauhan kysymys sillä kannalla, että Yhdysvaltain presidentti Wilson on antanut vastauksensa Saksan kolmanteen rauhanoottiin. Päinvastoin kuin ensimmäinen ja toinen vastaus on tämä pitkä ja monisanainen ja koetellaan siinä laajasti selittää presidentin ja hänen liittolaistensa suhtautumista sotaan ja rauhan tekoon. Presidentillä on ensinnäkin kunnia todeta, että Saksan puolelta tehty rauhanelote on tehty „ei siitä ryhmästä, joka tähän saakka on Saksan politiikkaa määrännyt ja johtanut Saksan puolesta sotaan, vaan ministereistä, jotka puhuvat Saksan valtiopäiväin enemmistön puolesta ja Saksan kansan suuren enemmistön puolesta“. Ja sitten herra presidentti lausuu sen varsin huomattavan ja ilahuttavan sanan, että „hän ei voi kieltäytyä ottamasta puheeksi kysymystä aselevosta niiden hallitusten kanssa, jotka ovat yhteistoiminnassa hänen hallituksensa kanssa“.

Mutta tämä onkin ainoata ilahuttavaa ja uutta suuren rauhanvälittäjän vastauksessa. Muuten nootti on melkein samaa kuin esim. edellinen, toinen vastaus. Se huokuu samaa syytelyä kuin edellinen, samaa tahallista epäilyä ja verukkeiden esittelyä ja lopulta halua vetäytyä todellisesta, nopeasta rauhan aikaansaamisesta sekä nöyryyttää ja nujertaa Saksa perinpohjin. Kuuluvathan sanat, vaikka tosin ehtoperäisesti ja lopulla noottia, että Yhdysvaltain hallituksen — ja tietysti myös muiden Saksan vihollis maiden hallitusten — „täytyy vaatia ei rauhan sopimusta, vaan alistumista.“

Olisi kummaa, jos tämä olisi todellisen rauhanystävän puhetta. Mitään ihmiskunnan ja kansojen oikeutta ajavan henkilön sanoja ne eivät ole; saatikka kansojen liiton suunnittelijan, vaikka herra presidentti on sitä suuriäänisesti toittanut; sillä sorrolle, nöyryytykselle ja alistumiselle se ei perustu. Kansojen liittossa täytyy kaikkien kansojen olla tasa-arvoisia!

Mutta kuitenkin kaikitenkin on mahtava välittäjä luwannut armollisesti ottaa puheeksi kysymyksen aselevosta liittolaishallitustensa kanssa. Ne nyt sitten sanonevat sanansa, yhdessä hänen uuden oraakkelipuhelunsa kera. Kohta ne kuuluttane; pian julistettane Saksalle ne ehdot, ei rauhan, vain alistumisen. Jääkäämme niitä odottelemaan. Ja tyynenä kuin jää, jäykkänä kuin vuori on uljas, voitokas Saksan kansa puolestaan jäänyt niitä odottamaan sekä hetkellä, jolloin muut kansat valtaisi täydellinen tyrmistys ja sekasorto, se vähäkään hämmentymättä järjestele sisäisiä asioitaan merkeistä päättäen pian maailman kansanvaltaisimmalle kannalle.

I. H.

Taka-Karjalasta saapuvia pakolaisia avustamaan!

Avunkeräystä johtaa tohtorinrouva Hainari Helsingistä.

Suomalaisten vapaaehtoisten suojelusjoukkojen vetäytyttyä pois rajan toiselta puolen ovat rajantakaisen Karjalan valistusmieliset henkilöt ja suojeluskuntalaiset joutuneet heidän mailleen levinneiden punaisten joukkojen koston ja mielivallan alaiseksi. Tästä syystä on heidän täytyntynyt, mikäli suinkin ovat voineet tehdä, paeta sieltä Suomen puolelle. Sillä sinne jääneiden kohtalo on todellakin surkea. Monia johtohenkilöitä ovat punaiset surmanneet ja toisia uhkaavat.

Mutta tällekin puolelle rajaa saapuneiden kohtalo on lohduton. Monet ovat paenneet saamatta edes kunnolla vaatteita päälleen. Sen lisäksi on useiden täytyntynyt pyssähtyä rajan läheisille leivättömille seuduille, jossa ei kansalla ole annettavana heille elintarveavustusta.

Tämän kohtalon lievittämiseksi on järjestetty avunkeräystoiminta, jota johtaa tohtorinrouva *Tilma Hainari* Helsingistä. Vaatteita, rahaa ja ennenkaikkeaa elintarpeita otetaan vastaan. Hyväsydämissiä suomalaisia ja karjalaisia kehoitetaan kääntymään hänen puoleensa, jonka osote on Helsinki, Johanneksentie 2, puhelin 48 70.

Kuulumisia.

Vienasta ja Aunuksesta.

Kokemuksia ja huomioita Wienin Karjalasta.

Eräs henkilö, joka on koko kesän oleskellut Wienin-Karjalassa, etupäässä Vuokkiniemellä ja Uhtualla, on antanut »Kajaanin Kaiulle» seuraavan kuvauksen havainnoistaan Wienin-Karjalassa. Ensinnäkin lausuu hän, että äärettömän paljon on vielä tehtävää kansallista herätystyötä Taka-Karjalassa, ennenkuin väestö valvuu ja nousee kansalliseen itsätietoisuuteen ja heimoushengen tajuntaan. On kyllä joka pitäjässä ja melkein joka kylässäkin yksityisiä valistuneita ja edustavia henkilöitä, joilla poikkeuksetta myöskin on suuri vaikutusvalta ympäristössään, mutta kansan tietämättömyydessä piireissä suhtaudutaan heihin useinkin epäluuloa. Suomalaisvastaisella agitatsioonilla on jo pelkästään tämän väestön alhaisen sivistystason vuoksi kiitollinen maaperä, mutta erinäiset seikat tekevät sen vieläkin kiitollisemmaksi.

Kaikkilta seuduilta Wienin-Karjalaa on paljon miehiä töissä Muurmanin radalla. Herkkä karjalainen luonne siellä helposti muokkaantuu äärimmäis-sosialistiseksi. Käydessään kotipaikoillaan he kylvävät siellä punakaartilaisoppejaan ja koettavat nostattaa väestössä vihaa ja epäluuloa sekä oman paikkakunnan »pohattoja» että suomalaisia kohtaan. — »Pohattoiksi» Wienin Karjalassa yleensä nimitetään kaikkia palkallisia johtomiehiä ja muita, jotka varallisuuden tai sivistyksen puolesta ovat korkeammalla. Tässä pimitystyössään he osaavat menetellä erittäin ovelasta. Kas tässä muutamia esimerkkejä:

— Jo karjalaisten vanhoissa lauluissa puhutaan suomalaisista vainolaisista, jotka tekivät ryöstöretkiä Wienin Karjalaan.

— Eivät suomalaiset nytkään tule veljesrakkaudesta, vaan ainoastaan saadakseen Wienin metsät ja muut luonnon rikkauudet Suomelle. Siinä ovat Suomen pohatat ja Karjalan pohatat yksissä tuumin.

— Ei ole suomalaisilla leipää antaa . . . itsekin näkevät nälkää. (Tämän todisteeksi lukevat kiihottajat Suomen lehdissä elintarvepuolaa koskevia uutisia.)

Ei ole näin ollen ihme, että osa väestöstä on saatu varsin huomattavalla kylmyydellä kohtelevaan m. m. niitä suomalaisia vapaaehtoisia joukko-osastoja, jotka ovat menneet sinne varjelemaan maata ja sen väestöä siltä punaiselta hirmuvallalta, joka hillittömänä riehuu laajoilla aloilla Venäjää. Wienin Karjalan erämaat ovat kuitenkin siksi kaukana kulkutiestä, ettei monessakaan pitäjässä tiedetä bolshevikivallasta eikä sen vaikutuksesta yhtään mitään. Sitäpaitsi monet seudut ovat niin köyhiä, ettei siellä ole mitään ryöstämistä. Siksiäpä sinne eivät venäläiset ryöstöretkeilijät ole vaivautuneet kulkemaan. Tietysti on Wienin Karjalassakin paikkakuntia, joissa on saatu kauhistuttavia kokemuksia punaisesta hirmuvallasta, mutta tiedot niistä eivät ole levinneet kaikkialle. Ainoastaan papeja esim. Uhtualla ja Vuokkiniemessä syytetään ankarasti kansan nylkemisestä.

On laajoja alueita, joissa ei tiedetä sodasta muuta kuin että miehiä on sinne sieltäkin viety. Kansan pääravinto: kala, mahto ja leipä on yhtä runsas (nimitetään niukka) kuin ennenkin. On vielä saatu vähän sokeriakin ja teetä — ja muutahan ei ole totuttu kaipaamaan.

Mutta nuo samat henkilöt, jotka itse ovat epäluuloa suomalaisia kohtaan harjoittaneet, harjoittavat vielä vaarallisempaaakin ammattia. He nimittäin toimivat Muurmanilla maihin nousseiden ja Wienin Karjalaan tunkeutuneitten englantilaisen asiamehiä.

— Englantilaiset jakavat leipää ilmaiseksi!

Tällaista sanomaa ovat he syksykesän kuluessa levittäneet pitäjistä pitäjään samaan aikaan kuin englantilaiset itse asiassa pakko-otolla vievät väestöltä sekä leipää että muita elintarpeita. He myöskin toimivat suorastaan englantilaisten oppina, johon he ovat kuin luotuja, kun hyvin tuntevat polut ja tiet laajassa maassaan. Minne tahansa suomalaisia vapaa-

ehtoisia saapuu, aina on paikkakunnalla joku, joka lähtee siitä viemään tietoa englantilaisille.

Tavarain hinnat ovat huimaavat. Teeri parista saadaan maksaa jopa 75 mk., pyyparista 35—40 mk. Pienen, puolentran vetoisen ruukullisen maidon voi kovan tinkimisen jälkeen saada 2 markalla. Mutta paperosseista on saatu maksaa 2 markkaan asti kappaleelta! Jos olisi vastikkeeksi teetä, saisi ruokatarvaa sentään halvemmalla.

Kuten sanottu, eivät sodan ja vallankumouksen mainingit ole ulottuneet Wienin Karjalan erämaihin niin tuhoisina kuin moniin muihin paikkakuntiin Venäjän alueella. Siksiäpä siellä myöskin tunnetaan vastenmielisyyttä aseellista toimintaa kohtaan yleensä. Kun joku aika takaperin kaksi englantilaista lentokonetta kävi Uhtualla, herätti se tavatonta kauhua väestössä, joka ei ollut umissaankaan kuvitellut moisten kummitusten olemassaoloa. Ihmiset piiloutuivat mikä minnekin. Lentäjät olivat kuitenkin vain tiedustelumatkalla, eivätkä pudottaneet pommeja.

Miltä tuntuu muukalainen sotilasvalta rauhaa rakastavasta erämaan lapsesta, sen voi helposti aavistaa.

Vielä jatkaa kertoja, että vallitsevissa olosuhteissa on suomalaisvastaisella kihoituksella otollinen maaperä. Mutta missään ei myöskään sivistyksen voima ja vaikutus esiinny niin selvästi kuin täällä. Kaikki joitten ajatukset ja tunteet jaksavat tohta harmaan arkielämän yläpuolelle, ovat hartaita Suomi-ystäviä. He tietävät olevansa veren siteillä yhdistetty suomalaisiin veljensä ja tahtovat yhdistää kohtalonsa niitten kohtaloihin. Mutta valtiollisella, kansallisella ja yleisellä valistustyöllä on siellä vielä arvaamaton tehtävä.

Wienin karjalaisten kurja asema.

Yli kolmekymmentä Wienin suojeluskuntalaista murhattu.

Miehittäessään Wienin-Karjalan kylä ovat sikäläiset punaiset ottaneet vangiksi ja surmanneet lukuisesti paikkakunnan suojeluskuntiin kuuluneita henkilöitä. Niistä on nyt saatu seuraavia lähempiä tietoja:

Paanajärvellä on ampumalla surmattu 5 henkilöä. Aikaisemmin on yksi surmattu kotonaan ja yksi käydessään Kemissä.

Uhtualla on vangittu 2 Partasen veljestä. Heidät on kaikesta päättäen murhattu. Uhtuan suojeluskuntalaisia oli aikomus murhata paljonkin, mutta onnistui heistä useiden päästä Suomeen pään pakoon.

Uhtuan Luusalmella on murhattu tunnettu suomalainen-ystävä Timon Pekka. Hänet ammuttiin.

Uhtuan Jyvälahteen tultuaan pitivät punaiset koukosen, jossa vaativat tietoja suojeluskuntalaisista. Sellaisia heidän ystävänsä ilmoittivatkin. Vangituiksi tulivat Teppo Tiilikainen ja hänen veljensä Vasili; samoin vangittiin Nikolai Tiilikainen sekä Vasili Tiilikainen. Heidät kaikki tuomittiin ammuttaviksi. Viimeksi mainitun kuitenkin onnistui päästä pakoon. Ulompana kohtasi hän kyllä toisen vartioketjun, mutta pääsi siitäkin läpi. Kahdeksan vuorokautta harhailtuaan pääsi hän viimein Torvan kautta Suomen puolelle. Kontokin Kenttjärvellä murhattiin ensin postinkuljettaja Mikko Karppanen ja hänen noin 70 vuotias isänsä Jooseppi sekä Iivuskan veljekset Huoti ja Risto. Näitä lähdettiin kuljettamaan Kemiin, mutta tultua Kemijärven päähän, 6 km kylästä, ammuttiin heidät. Ruumiita ei annettu haudata hautausmaahan.

Vuokkiniemellä on murhattu 18 henkilöä, niiden joukossa 5 naistakin. Murhattuista on saatu selville seuraavat: maanviljelijät ja kauppiat Jaakko Ivanoff ja Petter Denisoff, hänen 16-vuotias poikansa ja Yrjö Titoff sekä Kalle Rettijeff.

Kontokin Kostauksessa on murhattu 3 henkilöä: Kuotkoon Mikifoori, Okahvanaisen Iivana ja hänen vaimonsa. Näitten murhat oli jo ennakoita suunniteltu.

Uhtuan Alaajärvellä on murhattu suojeluskunnan päällikkö Vasili Iijepfeff sekä joku suojeluskuntalainen. Kuultuaan Iijepfeffin murhatuksi meni hänen eräs mielisairas sukulaisensa, Jouhkon Leva, kansakoululle, joka oli punaisten kasarmina ja alkoi siellä lyödä punaisia. Aikansa taisteltuaan juoksi hän rantaan, josta lähti soutamaan järvelle. Siellä tuli hän veneessä ammutuksi.

TILATKAA KARJALAISTEN SANOMAT

vuodeksi 1919!

Entisin ohjelmin ja ent. kokoisena ilmestyy se kaksi kertaa kuussa, koon 1 ja 15 p. Tilauks-hinta v. 1919 12 mk. koko vuodelta, 6 mk. puolivuodelta. Asiamiehet saavat joka 6nnen ilmaiseksi. Lehteä voidaan tilata myös postitoimitusten kautta.

LEHDEN KONTTORI:
Helsinki, It. Teatterikuja 1 D.

Täten tulee jo todetuksi yli 30 suojeluskuntalaisten murhaa. Luultavasti on niitä tapahtunut enemmänkin, mutta tarkkoja tietoja ei ole vielä saapunut.

Tällaisten tekojen johdosta kirjoittaa U. S:ssa nimim. A. O. W.—nen m. m. seuraavaa:

»Tässä on luetteloa jo kyllin, ja valitettavasti täytyy otaksua, ettei se ole likikään täydellinen. Mutta tarkoituksemme tässä yhteydessä ei olekaan puhua vain niistä, joitten hyväksi ei voi enää mitään tehdä. Tällä hetkellä voimme ja olemme velvolliset julkilausumaan syvän osanottomme heidän kohtaloonsa ja tuntemaan vilpittömintä kiitollisuutta noitten miesten muistoa kohtaan, jotka kaatuivat kansansa vapauspyrkimysten uhreina. On luonnollinen asia, ettei kiitollisuutemme saa jäädä pelkiksi sanoiksi, me voimme sen osoittaa positiivisella tavalla. Suomen puolelle on päässyt vaaraa pakoon joukko vienankarjalaisia, joilla nyt ei ole elämäneinettä, ei kattoa päänsä päällä. Saatammeko heidät unohtaa? Muistettakoon, että heissä on miehiä, jotka me otimme mitä vieraanvaraisimmin vastaan vielä äskettäin, jolloin heidän toiminnastaan odotimme myös omille suunnitelmillemme hyötyä. Heidä ja heidän perheitään odottaa nälkäkalvi Suomussalmen erämaissa, joissa ei ole tarjona muuta kuin pettua.»

»Heidän surkuteltava asemansa on tuskin ohimenevää laatua; heillä ei ole kotikonnuilleen palaamisen mahdollisuutta, jos he ajattelevat henkensä säilyttämistä. On kysymyksenalaista, voiko tätä avunantoa lukea yksinomaan Karjalan Sivistysseuran velvollisuuksiin, seuran, jolla ei ole käytettävään suuria rahastoja. Pidämme luonnollisena, että hallitus, jonka taholla n. s. Karjalan kysymys on koko ajan ollut, jollei muun, niin ainakin myötätunnon esineenä, ottaa asian omakseen ja ryhtyy viivyttämättä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joita kaikin puolin huolenpito onnettomista vienankarjalaisista heimolaisistamme aiheuttaa.»

Tietääksemme lieneekin Suomen hallitus jo ryhtynyt toimenpiteisiin.

Kauheaa Aunuksessakin.

Sikäli kun Aunuksessa saapuneet viestit kertovat, vallitsee sielläkin täydellinen hirmuvalta. Ainakin 8 paikallista talonpoikaa on jo teloitettu sen vuoksi, että he ovat esiintyneet Aunuksen kansan kansallisten pyrkimysten puolustajina. Edelleen on siellä vangittu useita kymmeniä rauhallisia asukkaita. Lisäksi ovat maakunnan bolshevikit päättäneet ase kädessä puolustaa maataan »Suomen valkoiselta hallitukselta. Siellä on kansojen itsemääräämisoikeus kukoistuksessaan.

»Laatokka» kertoo viimeisissä tietoina Aunuksessa, että siellä ovat bolshevikit ankarasti kieltäneet uskonnonopetuksen kouluissa.

Englantilaisten jauhopolitiikka Wienan Karjalassa.

Yksityistä tietä ilmoitetaan meille Wienan Karjalasta, että englantilaiset tarjoavat siellä väestölle jauhoja 3 kopeekasta nautan. Missä määrin tämä on totta, on toinen asia, mutta, kuten arvatakin sopii, tekevät nämä hyväntekijät ja heidän kannattajansa suurta numeroa asiasta ja käyttävät sitä kiihoituskeinonaan. Toiset ja varmemmat tiedot kertovat, että englantilaiset enempää kuin heidän venäläiset ja suomalaiset punikkiystävängensä eivät ole tuoneet jauhoja pölyäkään valtaamilleen alueille, vaan ryöstävät sieltä entisetkin elintarpeet.

Viimeisiä tietoja punaisista Wienan Karjalassa.

Nälkä ruvennut ahdistelemaan.

Eräille Suomen lehdille on saapunut Wienan Karjalasta tietoja, että punaiset siellä ovatkin varsin ahtaalla. Nälkä on ruvennut sotakannalle heitä vastaan. Pitemmän aikaa ovat jo heidän ruokavaransa olleet niukat, sillä tullessaan heillä ei ollut mitään ja paikallisilla asukkailla ei ole enää mitään ryöstämistä. Kaiken todennäköisyyden mukaan voi tapahtua sekin, että he pian sieltä lähtevät viljavammille maille.

Rajalla ei ole ollut taistelua, sillä punaiset eivät ole uskaltaneet tulla rajan yli. Kontokin Akonlahdesta saadun tiedon mukaan ovat punaiset pakoittaneet siellä väestön ryhtymään aseelliseen yhteistoimintaan heidän kanssaan. Sikäläisen suojeluskunnan päällikkö on pelastanut heidän käsitään ja päässyt pakenemaan Suomen puolelle.

Joku aika sitten oli Suomen lehdissä uutinen, että Wienan Karjalassa mellastavat punaiset ovat Viianjärven kohdalla

kulkeneet yli rajan. Mikäli on nyt saatu kuulla, on rajalla ollut taistelu, josta monilukuisempi punakaartilaisjoukko on lyötyä vetäytyneenä takaisin rajan taakse.

Vangiksi joutuneet ovat kertoneet, että elintarvepula on hirvittävä punaisten keskuudessa, ja englantilaisillakin on sangen vähän muonavaroja. Englantilainen sotilas saa pätevissä vain 3 pientä korppua. Elintarpeiden niukkuuden tähden täytyy englantilaisten vetäytyä pohjoiseen rannikkoa kohden.

Vuokkiniemen taistelu.

Lisätietoja.

Lokakuun 2 p:nä marssi Wienan Karjalan retkikunta Suomen puolelle Vuokkiniemeltä, jossa edellisenä päivänä oli taistelu. Klo 4 aamulla alkoi ankara kuulasaade Vuokkiniemessä olevaa kasarmia kohden retkikunnan miesten ollessa ruoturintamassa, josta he heti riensivät harjulle, jolle olivat rakentaneet juoksuhautoja — ja ampuminen alkoi. Kun retkikunnalla oli aikomus Vuokkiniemestä perääntyä, niin oli kaikki tavarat lastattuina venheisiin, joukossa konekivääripatruneuvyöt. Ainoastaan 8 vyötä oli käytettävissä ja näytti asema alussa tukalalta kun punikit ylivoimaisina saartivat oikein järjestelmällisesti. Tulisaatessa teki konekiväärikomppanian päällikkö jääkäriluutnantti Sairio hyökkäyksen veneihin tuoden muutamia vöitä mukanaan. Amuuntaa kesti aina klo 10:een saakka. Punikkeja oli arviolta vähän yli 300 ja retkikuntalaisia otti taisteluun osaa 100 miestä, jotka päästivät punikit monta kertaa aivan lähelle, 300—400 metriä, ja silloin yhteislaukauksella vastaten — ja joka kerta tupertui punikkeja kymmenittäin. Taistelun kestäessä lähti pari ryhmää meikäläisiä kiertämään ja siten karkottamaan roistoja. Ottivat he vankejakin, joista huomasivat niiden kantavan englantilaisia pukuja ja hyvät englantilaiset varustukset. Vangit kertovat heistä puolet olleet englantilaisia sotilaita. Klo 10 lokak. 1 p:nä läksi retkikunta Vuokkiniemestä, juuri kun vihollisen myöhästynyt kiertojoukkue, jonka piti iskeä meikäläisiä selkäpuolelta, alkoi ampuu konekiväärillä. Retkikunta jätti aeman voittajana taistelun tuloksiin verraten: vihollisella oli liki 200 kaatunutta ja menettivät he 7 miestä vankeina.

Vienan Karjalan taisteluissa kaatuneita.

Toisessa paikassa lehteämme on tullut mainituksi, ketkä Wienan Karjalassa ovat siellä tapahtuneiden punikkien, englantilaisten y. m. hyökkäysten aikoina tulleet ulkopuolella taisteluja, pelkän murhaamishalun uhreina kaatuneiksi. Niistä eritoten mainittakoon vuokkiniemeläiset valistusliikkeiden johtomiehet *Petri Denisoff* ja *Jaakko Ivanoff*, jotka molemmat olivat Karjalan Sivistysseuran paikallisia toimihenkilöitä ja jotka m. m. olivat mukana useiden lähetystöjen matkoilla Suomeen. Valitettava tapaus on synnyttänyt vaikeasti täytettävän aukon vienankarjalaisten etumiesten rintamaan.

Varsinaisissa taisteluissa ilmoitetaan kaatuneiksi seuraavat: ylioppilas *Erkki Honka*, ylioppilas *Johannes af Hällström*, joukkuepäällikkö, vänrikki *Toivo Koskinen*, ylioppilas *Vaino Henrik Käski*, ylioppilas *Gunnar Mandelin*, *Lauri Pekuri*, vänrikki *Toivo Raatikainen*, ylioppilas *Niilo Saarva*, ylioppilas *Veikko Sallinen* ja jääkäriluutnantti *J. Väisänen*. Vielä mainitaan kaatuneiksi *K. Saarnijoki*, jääkäriluutnantti *J. Sairio*, aliupseeri *Pauli Uusi-Jaakkola* ja liekeapulainen *Hugo Halinen*.

Vienan karjalaisten kääntyminen kenraali Mannerheimin puoleen.

Äärimmäisen tukalassa asemassaan ovat vienankarjalaiset viime aikoina korottaneet ääntään eri suuntiin ja niin kääntyneet myös viimemainitun Suomen vapaussodan johtajan, urhokkaan kenraali Mannerheimin puoleen. Tämä tapahtui viime kuun puolivälissä ja tapahtui se lähinnä Wienan Karjalan viimeisen lähetystön toimesta, jonka johtajina olivat pastorit G. Pantu ja K. Hyvämäki. Viimemainitun allekirjoittamana kuuluu kenraalille osotettu adressi:

Kunnioitettu Herra Parooni.

Me allekirjoittaneet Maanselän harjanteiden ja Wienan meren rantojen välillä asuvan ja sisäisten ja ulkomaalaisten sortajien näännyttämän Wienan-Karjalan kansan edustajat käännymme kunnioittaen Teidän puoleenne, Herra Parooni, joka voitokkaalla armeijallanne olette vapauttaneet Suomen Venäjän monipäisen pedon kynsistä ja sen punaisten pentujen kuulumattomasta jultuudesta, tulkitaksemme Teille ne tunteet, jotka keväällä tunsimme ja ne huolet, jotka nyt syksyn tullen täyttävät sydämeimme — sillä nyt jos koskaan on Wienan-Karjalan kansalla »syän ei syytä valkeampi, mieli ei tervoa parempi.»

Niin kun me viime keväänä — Suomen itsenäisyyden — kuulumme vapaustaistelussa saamistamme voitoista, ajattelimme: jokainen valkoinen Suomen saama voitto on voitto Karjalallekin. Kun pieni suomalainen vapaaehtoisten joukko eversti Malmi johtamana lähestyi laaksojamme, kuului keskellämme: »Mannerheimin innostaman vapauttaja-armeijan etujoukko nuo ovat — suojelijaravasta». Sortajame ja venäläistyttämämme hiipivät hengen-heimolaisensa luo Kemiin ja Arkanjeliin.

Kun sitten Teidän miehekkäät sananne Karjalan kannaksella antamassa päiväkäskyssä saapuivat korviimme kevat-tuulahdusten ja Suomen puolelta virtaavien koskien kohinan saattamina, kaikui kaikkien venäläisten mielessä ja useimpien kieliltä: »Hän tulee, hän sen tekee.»

Suuri Aanteeksiantaja suokoon anteeksi ja antakoon mielenmuutoksen niille, jotka tavalla tai toisella ovat syyntä siihen, että Te, Herra Parooni, ette voineet täyttää jaloja aikoitane Karjalaa nähdessä, ja kääntäkään Hän, Kaikkivaltias, tuon surullisen tosiasian seuraukset sorretun heimomme hyväksi.

Olisimme mielellämme nähneet Teidät, toivon eläyttämän armeijanne etunenässä samoavan Kalevalan kankahia ja kunnaita tuoden vuosisadat umpeen uneksittua vapautta Wienan väsyneelle kansalle. Monta valoisaa toivetta on järkähtämätön todellisuus

kautta aikojen pirstonut kansaltamme, mutta ei koskaan valoisampaa viime keväästä — olihan se jo melkein toteutunut.

Joskin Te, Herra Parooni, ette nyt äkkiä muuttuneissa olosuhteissa, kun rauhan enkelin siipien suhina jo kuuluu verta vuotavan Europan yllä, voisikaan enään laskea voitokkaan kalpanne maailman tapausten vaalle, niin rohkenemme kuitenkin pyytää Teitä, missä vain suinkin mahdollista on, muistamaan Karjalaamme ja sitä uskoa vapautteemme ja jakamattomaan suureen Suomeen, jota te meissä herätitte, ja taistelemaan sanan säilällä sen aatteen edestä, jota Teidän ei ollut suotu toteuttaa sankariteoin.

Helsingissä lokak. 10 p:nä 1918.

Helsingissä tämän kuun alussa käyneen Wienan-Karjalan lähetystön puolesta sen puheenjohtaja:

Kleofas Hyvämäki.

Kuten muistetaan antoi kenraali M. viime talvena, maaliskuulla, vapaussodan parhaillaan riehussa tunnetun julistuksensa Taka-Karjalan puhdistamisesta roivoista. Kenraali Mannerheim on kenraali Thessleffin kautta jättänyt Karjalan Sivistysseuralle seuraavan omakisesti allekirjoittamansa suomenkielisen vastauksen edelliseen:

Arvoisat Karjalan kansalaiset.

Syvästi liikuttuna olen vastaanottanut kirjelmäni, jossa Te lämpimää tuntea ilmaisevin ja kaunisti sointuin sanoin lausutte toiveenne ja surunne.

Tunteenne värjävät, niinkuin jokaisen suomalaisen, niin myös minunkin rinnassani, synnyttäen siellä syvintä vastakaikua, toiveenne eivät voi jättää minua kylmäksi ja koskemattomaksi.

Kuten koko Suomen kansa, minäkin puolestani hartaasti toivon, että syksynne muuttuu kevääksi, että keväturot ja Maanselän kosket vielä voimaa uhkeen murtaen sorron kahleet ja että Teidän vapauden koitto vielä kerran nousee synkkien pilvien takaa.

Kiittäen Teitä luottamuksestanne, pyydän Teidän olemaan siitä vakuutettuina ja viemään sen myös viestini kansalaisillenne, että kaikki mitä sanan mahti voi ja mitä sydämen hartainta toivo aikaansaapi, sen olen aina mielihyvällä tekevä Teidän ja koko karjalaisheimomme hyväksi ja sen vapauden puolustamiseksi.

Helsingissä, syyskuun 11 p:nä 1918.

G. Mannerheim.

Taka-Karjalan koulut.

Taka-Karjalassa on nyt alkanut toimintansa yhteensä 10 koulua. Niistä on 1 ylempi, 9 alemmaa kansakoulua. Kaikki toimivat toistaiseksi Repolan pitäjässä.

Ylemmän kansakoulun avajaiset olivat lokakuun 1 p:nä. Avajaisjuhla muodostui liikuttavaksi tilaisuudeksi paikkakuntalaisille.

Klo 11 kokoontui juhliava väki avaraan koulusaliin, jonka katolla liehui Suomen sinivalkoinen lippu. »Terve teille!» lausuiivat männyn kerkät peräseinällä kansan omalla kielellä.

Aluksi toimitti kirkkoherra Smirnoff rukousjumalanpalveluksen, jonka päätyttyä hän puhui lapsille, kehoittain heitä ahkeruuteen, täsmällisyyteen ja kuuliaisuuteen koulussa sekä sen ulkopuolella, kunnioittamaan opettajia ja vanhempia.

Sen jälkeen laulettiin virsi »Oi Herra siunaa j. n. e.»

Itä-Karjalan kansakoulujen tarkastaja V. Petrov piti avauspuheen, jossa osoitti Venäjänkin suurten opettajain aina Kyriilosta ja Metodista alkaen pitäneen tärkeänä antaa kansalle opetusta sen omalla kielellä. Se ei ole kuitenkaan tähän asti m. m. Venäjän alueella asuviin karjalaisiin nähden sanottavasti tapahtunut. Päävastoin oli Venäjän hallitusta johtaneiden voimien tarkoitus salluttaa yhteen hallitsevan kielen opetuksella kaikki vierasheimoiset, tehdä heistä venäläisiä, ja niin ei opetus tuottanut vastaavaa hyötyä sen antajillekaan, puhumattakaan kansasta. Tämän on nyt Repolan kansa hartioitanaan karistanut ja suuntaillut tiensä päinvastaiseksi. Koulun, joka ennen palveli venäläistyttämistarkoituksia, on nyt muutettu kouluksi, jossa lapsille tullaan opettamaan omalla kielellä asioita, jotka heille tässä elämässä ovat tarpeellisia ja tästä pois siirryttyään saattavat heidät vielä lähempään yhteyteen Jumalan kanssa. Tuokeaa siis sen toimintaa harrastuksillanne ja täyttäkää se ääriään myöten, lausui puhuja lopuksi, toivottaen Jumalan siunausta koululle ja sen kautta koko Karjalan kansalle.

Opettaja M. Terhon perustama ja johtama sekakuoro lauloi »Karjalaisten laulun» sekä »Yks' voima sydämehen kätkeyty on», jonka jälkeen puhujan paikalle nousi koulun johtajaopettajatar Maiju Vanhatalo. Hän puhui kunnioittavasti kansan kärsimyksistä, siitä ahdistuksesta, jonka muukalaisuuden kirot sille toivat ja erottivat usein saman perheen jäsenetkin toisistaan. Kun nyt täällä on otettu ensimmäinen pitemmälle johtava askel, toivokaamme yhteistyölle tämänkin koulun kautta voivamme lujittaa ja laajentaa ne siteet, jotka nyt ovat heimomme yhdistämiseksi solmitut. Tässä tehtävässä toivoi opettaja saavansa apua ja yhteisymmärrystä lasten vanhemmilta ja ympäröiviltä. Puhe uhkui kauttaaltaan esittäjänsä rakkautta työhön, jota oli alkamassa.

Taasen lauloi kuoro »Ajan aallot», ja kansanrunoilijavanhus J. Ohtonen Kivivaarasta lausui tilaisuutta varten valmistamansa runon »Suomi laajenee», joka otettiin vastaan innostuksella. Neiti O. Kuosmanen lausui Paavo Cajanderin »Runonlaulajan», selittäen ensiksi sen sisällön merkityksen.

Vänrikki V. Sario puhui pontevasti hetken ja aseman velvoittavasta merkityksestä ja teroitti mieliin jokaisen tehtävän tärkeyttä.

Kuoro esitti vielä »Ylös nuorten parvi saakka» sekä »Maltavasti voimakkaasti» ja sen jälkeen siirryttiin viereiseen huoneeseen teevirkistelylle.

Vielä puhui edellä mainittu runoilijavanhus ja sitten opettaja M. Terho muistuttaen ensiksi siitä, kuinka nyt on vuosikymmenien jopa satojenkin toivo laulamattain yhtymisestä muuhun Suomeen toteutunut.

Lopuksi luki vänrikki V. Sario juhlaan saapuneet sähkösanomat:

Kauppias Timo Mannerila:

Saakaa sata sanaa,
tuhansia tukkuellen
alle kauniin katoksen.

Karjalan Sivistysseuran puheenjohtajalta A. Mitroilta: Voittamattomia esteitä. En pääse tulemaan. Sydämellisen kiitos kutsusta. Toivotan koululle korkeinta siunausta, Repolan kansalle valoisaa tulevaisuutta.

Itä-Karjalan Toimituskunnan Koulusasiain osaston johtajalta Iivo Härköselältä:

Kymmenvuosien työn toteutuessa, omakielisten vaki-naisten koulujen avautuessa lähimmän heimoni, vanhan Karjalaa alueelle, pääsemättä tämän työn toteutumisen alkutahdelle näkemään, lähetän syvästi kiittäen Repolan ensimmäiselle omakieliselle vakinaiselle kansakoululle. Menestykseen se, kasvukoon istutettu taimi korkeaksi puuksi, jonka oksilla on omenat omenissa kultapyörät!

Vielä saapui onnittelua Kiimavaaran koulun johtokunnan jäseniltä M. Höpöltä ja A. Kusminilta.

Itä-Karjalan alkukouluopettajaseminaari alkoi toimintansa Repolassa viime kuun 28 p:nä.

Repolasta.

Katovuosi on kohdannut koko pitäjää ankarampana kuin vuosina 1867—68. Ruis työntänyt hyvästi olkea, mutta jyvää tuskin nimeksikään; perunat turneeli jo heinäkuun halla. Ohra ja kaura ei kypsynyt lainkaan.

Kalansalis koko kesän ollut keskinkertaista huonompaa.

Työ-ansiot lopussa. Viime aikoina on kuitenkin kunnan toimesta järjestetty huomattavia häläaputoita suurempaan häntään joutuneille, ensi sijassa maantiekorjausten muodossa. Häntäaputoja on myös pantu alkuun uusi maantierakennus Lentierasta Inariin (Pielisjärven puolella rajaa).

Lentieran, Kiimavaaran ja Kolvasjärven suojeluskunnat ovat aloittaneet toimintansa.

Repolan nimismies O. A. Rautava astui toimeensa lokakuun alussa. Kunnallislautakunta, kunnanvaltuusto ja elintarvelautakunta aloittivat syyskuussa toimintansa, työskennellen samaan tapaan kuin Suomessa.

Pitäjän suojelusta on johtanut vänrikki Sario, joka on myös ottanut osaa pitäjän siviiliasioiden järjestämiseen, ollen m. m. Repolan valtuuston puheenjohtajana.

Postinkulku Repolaan on järjestetty (ekspeiditööri Loikasen toimesta) siten, että säännöllinen hevosposti tulee kulkemaan kerran viikossa Lieksasta Tuulivaaran, Koropin ja Kolvasjärven kautta Repolaan ja siitä edelleen Kiimavaaran ja Luovutsaaren kautta Lentieraan; samoin jalkaposti kerran viikossa linjalla Repola—Ömelä—Saarenpää—Roukkula ja Repola—Tsolikka. Postinhoitajaksi Repolaan on määrätty Nikolai Ivanoff.

Repolassa ovat Itä-Karjalan Toimituskunnan puolesta käyneet tarkastusmatkalla lokakuun aikana tuomari V. Puustinen ja maisteri Lauri Hannikainen, sekä elintarvetarkastajana kauppias Pekka Pankkonen.

Metsänhoidollisten ja maanviljelysuudisten neuvoksi on Repolan kunta palkannut metsänhoitaja Niilo Sannikan, joka tähän asti on toiminut paikkakunnalla »Repolan retkikunnan» talouspäällikkönä.

Juhla Suomen kuninkaan valitsemisen johdosta Repolassa.

Kansalaisjuhlassa viime kuun 13 p:nä kansakoululla piti ensinnäkin ylioppilas Lauri Kyander tervehdyspuheen kuvailen kahtia jaetun kansan kärsimyksiä ja luoden suuntaviivoja siihen onneaikaan, joka tälle yhtymättä aloittelevalla kansalle on koittamassa.

Opettajatar neiti M. Vanhatalo lausui Genetzin runon »Karjala».

Opettaja M. Terho puhui nykyisestä tilanteesta ja herra Uno Lehtinen esitti taidolla viulunsoittoa, joka otettiin vastaan suurella mieltymyksellä.

Maisteri Lauri Hannikainen lausui taidokkaasti Larin Kyöstin runon »Sankarinsointuja» ja piti tulta ja intoa uhkuvan puheen Karjalalle. Innostuneesta sydäimestä lähtevät ajatukset painuivat kuulijain sieluihin ja panivat heidän sydämensä sykähdyttämään samassa tahdissa. Se kuvastui myös niissä eläköönhuudoissa, jotka puheen loputtua kohosivat Karjalalle ja yhtyville Suomelle.

Op. M. Terhon johtama Repolan sekakuoro rikastutti ohjelmaa ennen kuulluilla sekä usilla lauluillaan ja lopuksi laulettiin yhteisesti ja todellisin juhliamielin »Maamme».

Rukajärveltä.

Rukajärveltä, joka on repolan naapurinpitäjä pohjoiseen, koilliseen ja itään päin, ilmoitetaan, että englantilaisia ei ole vielä sinne ilmestynyt, mutta venäläisten ja suomalaisten punikkien toimesta on sinne jo joitakin kyllin perustettu punakaarteja. Paikallista väestöä ei ole sanottavasti niissä eikä siinä ole päässyt vielä leviämään enempää englantilaismielisyys kuin bolshevismikaan. Päinvastoin on kansan enemmistö jyrkästi viimemainittua vastaan. Varsinainen, järjestyneempi punakaarti on ainoastaan Maanselässä. Kansa odottaa apua Suomesta, jonne myöskin katseet leivän suhteen ovat kääntyneet, sillä Poventsa on luvattu koko pitäjää varten ainoastaan 20 puutaa jauhoja eikä mitäkään ole kuulunut. Vuodentulo pitäjässä on ollut huono.

Rukajärven Miinoassa on eräs Repolasta tullut suomalainen tiedustelija oppaaneen joutunut taisteluun 3 punaisen kanssa. Taistelussa kaatuivat kaikki 3 punaista ja tiedustelija oppaaneen haavoittui.

— Taka-Karjalan kirjastojen hankinnassa apuaan antaneiden liikkeiden joukosta jäivät viime numerosta painovirheen vuoksi pois seuraavat: Kansanvalistusseura, Kansanop. osakeyhtiö Valistus- ja Kustannusyhtiö Kirja, joista etenkin kaksi ensinmainittua ovat an-

Suomesta.

Eduskunta koolle varsinaisille valtiopäiville.

Kuten muistetaan, oli Suomen Eduskunta parhaillaan istumassa vuoden 1917 valtiopäiviä, kun punaisten kapina viime tammikuun lopussa yllätti maan. Istunnot oli lopetettava ja edustajain hajaannuttava ken minnekin taisi, nim. porvarillisten edustajain, kun taas punaiset jäivät suurimmaksi osaksi kapinatointen yhteyteen. Kapinan päätyttyä hävisivät punaiset edustajat tietämättömiin ja kapinasta vapaina olleet kokoontuivat jatkamaan keskeytynyttä istutokautta. Kesällä päätyivät nämä edelliset varsinaiset valtiopäivät.

Viime kuun alkupäivinä kokoontuivat samat edustajat valtionhoitajan kutsusta ylimääräisille valtiopäiville etusijassa valitsemaan maalle kuningasta. Sen tapahduttua oli näiden valtiopäiväin työ lopussa.

Nyt viime kuun puolivälissä on maan edustajat asianomaisella julistuskirjalla kutsuttu tämän vuoden varsinaisille valtiopäiville, jotka kokoontuvat maan pääkaupunkiin ensi marraskuun 5 päivänä.

Lähetystö valitun Suomen kuninkaan luo.

Tietoa saattamaan Suomen valitulle kuninkaalle valitsemispäätöksestä on matkustanut hänen luokseen erityinen eduskunnan lähetystö, johon kuuluu 7 henkeä.

Ympärysvallat, Suomen hallitusmuoto ja kuninkaanvaali.

Pitkin aikoja on puhuttu n. s. ympärysvalltojen kieroista suhtautumisesta Suomeen ja eritoten sen vapauteen. Kansain itsenäisyyden ja vapauden puolesta taistelijoilla, joina ympärysvallat ovat erityisesti itseään pitäneet, on paha kivi purtavana, kun tämä vapaus koskee omia etuja ja omia vanhoja liittolaisia. Tähän asti on kuitenkin tämä mieliala ilmennyt hiljaisempaan ja hankkeilu saluisempaan. Nyt kun nämä vapauden esitaistelijat ovat muutamilla rintamilla saaneet joitakin voittoja ja kun joidenkuiden Saksan liittolaisten vastustus on käynyt heikommaksi, on juonittelu ja taistelu käynyt avoimemmaksi. Niinpä Ranskan hallitus on äskettäin ilmoittanut Suomen hallitukselle, ettei se tahdo tunnustaa Suomen hallitsijavaalia ja sitä hallitusmuotoa, jonka perusteella tämä vaali suoritettiin. Tätä häikäilemätöntä sekaantumista toisen maan sisäisiin asioihin tahtoo se vielä erityisillä perusteilla kannistella. Se ei kuitenkaan siitä muutu, vaan pysyy yrityksenä Suomen itsenäisyyden supistamiseksi. Tarkoitukseksi kalastella Suomessa vaikutusvaltaa ja etuja Venäjälle, maan vanhalle sortajalle.

Englanti taas on julkisuudessa ilmoittanut, ettei se tahdo sekautua Suomen oloihin, mutta aivan rajoissa kiinni Suomen ulkopuolella — Vianan Karjalassa ja Muurmännillä — jatkaa Suomea uhkaavaa politiikkaansa ja estää Suomen lähimmän heimomaan yhtymistä Suomeen. Englannin epäluulojen johdosta Suomea kohtaan eritoten hallitsijavaalien vuoksi on Suomen ulkoministeri lähettänyt seuraavan selityksen Englannin hallitukselle:

»Prinssi Friedrich Karl'in valitseminen Suomen kuninkaaksi ei suinkaan merkitse Suomen luopumista siitä puolueettomuudesta, jota se tähän saakka on noudattanut ja joka viimeksi on ilmennyt siitä, että maan hallitus on valmistanut osaksi turvapaikan ja osaksi vapaan läpikulun monille sadoille ympärysvalltojen alamaisille, niiden joukossa Amerikan ja Ranskan pääkonsuleille ynnä muille, joita kaikkia otaksuttavasti ei olisi voitu muuten pelastaa Venäjällä nykyisin vallitsevalta terrorilta. Suomen hallitus on vakuutettu siitä, että prinssi valitsemiseksi nousemaan, tulee pitämään yksinomaan Suomen etuja päämääränään, mikä myöskin on välttämätön seuraus siitä, että ainoastaan parlamentaarinen hallitus maassa on mahdollinen. Hallitus luottaa siihen, ettei saksalaisen prinssin valitseminen tule olemaan esteenä Suomen itsenäisyyden tunnustamiselle ja hyvien välien rakentamiselle Englannin ja meidän maamme kesken. Hallitus muuten painostaa käsitystään, että kysymys hallitusmuodosta ja hallitsijasta on Suomen sisäinen asia.»

Suomen valtakunnan itärajan suojaaminen.

Virallinen selitys.

Sen johdosta, että on kuulunut ääniä, jotka, Itä-Karjalan vapaaehtoisien retkikunnan Vuokkiniemeltä poistuttua, ilmaisevat huolta Suomen rajaseutuun nähden ja ovat omiaan herättämään levottomuutta väestössä, on ilmoitettu, ettei mitään syytä levottomuuteen ole, sillä sotilasviranomaisten tahto kiinnitetään rajalla sattuviin tapauksiin täydellistä huomiota; on ryhdytty kaikkiin toimenpiteisiin kaikkien rajojen suojelemiseksi ja erityisesti Kuhmoniemen—Suomussalmen rajaseudun sotilasvartiostoa on vahvistettu. — SVT.

— Joensuussa ilmestyvät lehdet »Karjalainen» ja »Karjalan Sanomat» tulevat lähitulevaisuudessa yhtymään yhdeksi lehdeksi. Lehdet nimeksi tulee »Karjalainen» tai »Pielinen».

taneet erittäin arvokkaat kirjalahjat. Samoin on nyttemmin Aro A. Karisto Osakeyhtiö lähettänyt erittäin huomattavan kirjalahjituksen ja Suomalainen Kirjakauppa-Osakeyhtiö Viipurista antanut kirjoja alennuksella.

KARJALAISTEN SANOMAIN joulukuun numerot (23 ja 24) ilmestyvät tänä, kuuten viime vuonnakin, tavallista laajempana kuvitetuna joulujulkaisuna nimellä

Karjalaisten Joulusanomien

Tänä vuonna ilmestyy julkaisu joulukuun 1 p:nä, tullakseen ajoissa ennen joulua tilaajille.

Tuleva Suomen ja Venäjän yhdysliikenne.

Suomen rautatiehallitus on asettanut erityisen komitean laatimaan ehdotusta niiksi perusteiksi, joiden mukaan Suomen ja Venäjän välinen yhdysliikenne olisi järjestettävä sen jälkeen kuin rauhansopimus näiden maiden kesken on saatu aikaan ja yhteys niiden välillä jälleen tullut mahdolliseksi. Ohjeiksi työlle on annettu seuraavat perusteet:

- 1) Yhdysliikenteessä on noudatettava periaatetta, että uudelleenkuormausta tapahtuu rajalla;
- 2) sopimus edellyttää, että valtionrautateiden ensimmäinen piiri siirtyy Venäjälle;
- 3) erinäisiä tavaralajeja, kuten halkoja, kiviä, meijerituotteita erikoisvaunuissa y. m. voidaan lähettää Suomesta suoraan Pietariin ilman uudelleenkuormausta, ehdolla että vaunut viipymättä palautetaan;
- 4) samoilla ehdoilla voidaan tavaraa, kuten kivennäisöljyjä y. m. lähettää erikoisvaunuissa Venäjältä Suomeen; sekä
- 5) ehdotusta laadittaessa on Bernin sopimus oleva johdeena.

— Maaseudun valaisukysymys. Maaseudun valaisuasiana koetetaan auttaa hankkimalla karbiidivalaistusta ja siihen kuuluvia lampuja. Suuria hankintoja sitä varten on tehty. Itse karbiidia on Rauta-Osakeyhtiö tähän saakka jakanut 130 tonnia ja lisää koetetaan saada jaetuksi sen mukaan kun tehdas kerkiää sitä valmistamaan. Karbiidia jaetaan toistaiseksi kutakin lampua seuraavaa korttia vastaan 1 kilo lampua ja viikko kohti. Maaseudun koulujen käytettäväksi on saatu tarvittava määrä paloöljyjä.

— Uusia maatalousopistoja. Metsänhoidon ja sitä koskevan opetuksen edistämiseksi Suomessa suunnitellaan useita uusia metsänhoito-opistoja maahan entisten lisäksi. Maataloushallitus on ehdottanut, että maan 22 karjakkokoulun opettajavalmistusta varten perustettaisiin entisen lakkauksen Mustialan meijeriopiston sijaan uusi karjatalousopisto.

— N. s. espanjalainen tauti on saanut suuren leviämismäärän maassa ja on sitä erittäin lukuisasti ilmestynyt Helsingissä.

— Suuria väärinkäytöksiä Ahvenanmaalla. Ruotsinkielisellä Ahvenanmaan saarella, jonka väestö on koko kesän hankkeillut isänmaansa pettämistä liittyäkseen Ruotsiin ja jossa nuoret miehet ovat häpeällisesti paenneet suomalaista asevelvollisuuskutsuntaa, on nyt ilmennyt kavallusta, petosta ja isänmaata vahingoittamista vielä suuremmissa mitassa, nim. hämmästyttävänä sulakuljetuksena, valtion omaisuuden myymisenä y. m. sellaisena ja on siihen ottanut osaa sivistyneistykkin ja korkeampi virkamiehistö.

Raja-Karjalan rautatie.

Kuten tiedetään, on rakenteilla rautatie Sortavalasta Suojärvelle Raja-Karjalassa. Rata tulee kulkemaan Suistamon kirkonkylän kautta. Suistamolla on äskettäin pidetty kokous, jossa enemmistö puolsi radan kulkemista Suistamojärven eteläpuolta. Suistamon asema tulee silloin n. s. Buklein kan-kaalle.

— Lahjoitus Suistamon seminaarille. Kuten tiedetään, on Suistamon kirkonkylässä Raja-Karjalassa alkanut tänä syksynä toimintansa kaksivuotinen alkukouluopettajain valmistusseminaari. Sen avajaiset olivat syyskuun 26 p:nä. — Seminaarille on äskettäin eräs seminaarin lämmin ystävä lahjoittanut huomattavan rahasumman käytettäväksi johtajan ja opettajiston harkinnan mukaan. — Seurattava esimerkki!

— Tulema osakeyhtiö Salmassa. A. B. Tulema niminen osakeyhtiö Salmassa Raja-Karjalassa on nyt oston kautta siirtynyt puhtaasti salmiläisten liikemiesten käsiin. Mainittu yhtiö omistaa vuokraikeuden valtion omistamaan Suur-Juka koskeen Tuleman joessa. Osakeyhtiöön on otettu osaa myös Salmi kunta, joten on toivossa muodostua tästä kunnallinen liikeyritys. Yhtiön hallintoneuvoston on valittu liikemies J. A. Seise, maisteri Supinen, kauppias Andrei Röppänen, kauppias I. Sokoloff ja kunnanlääkäri K. Kalske sekä varalle kauppiat A. K. Röppänen ja K. Tuomioja. Yhtiö aloittaa lähitulevaisuudessa toimintansa. — Laati

Karjalan Sivistysseuran Helsingin Toimisto päätoimistoksi

ja sijaitsee se Helsingissä Itäinen Teatterikuja 1 D. Avoinna klo 12—1 ja 6—8 i.p. — Kaikki seuralle os. kirjeet, anomukset, maksut y. m. lähetetään sinne! Karjalan Sivistysseura.

Sonkajanrannan karhupääläiset uskonsankarit liikkeellä.

Viime keväänä m. m. Tuupovaaran Sonkajanrannan venäläinen koulu Suomen hallituksen määräyksestä yhdessä muiden venäläisten koulutalojen kanssa takavarikoitiin Suomen valtiolle ja kesällä siten perustettiin siihen suomalainen kansakoulu. Nyt ilmoitetaan venäläismielisten kiihoilijain, »veljeskuntalaisten», miesvoimilla »valloittaneen» tuon koulun ja keskeyttäneen sen toiminnan aivan keskellä tuntia, jotta opettajainkin on ollut pakko väistyä maantielle koululta. Onpas sankareita Sonkajanrannalla, vaikka luultavasti tämä urhoollisuus tulee olemaan hyvin lyhyt.

Venäjäältä.

— *Neuvostovallan sota.* Neuvostojoukot ovat jatkaneet taisteluaan n. s. tšekki-slovakialaisia joukkoja ja muita »vastavallankumouksellisia» vastaan. Yleensä he ovat useimmilla rintamalla olleet voitolla. Mikäli venäläisistä lehdistä voi päätellä, on neuvostojoukkojen tarkoituksena vielä ennen talven tuloa karkoittaa valkokaartilaiset Uralista ja yleensä koko Euroopan Venäjältä, jonka jälkeen ne kääntävät voimansa Donin alueella olevaa Krasnovia ja hänen kasakoitaan vastaan. Siellä bolshevikit ovatkin tähän asti kärsineet tappioita ja ovat Doni, Kubani ja niiden keralla Ukrainakin päättäneet asettua lujasti heitä vastaan.

— *Uusi murhayritys Leniniä vastaan.* »Leipziger Abendzeitungin» Kiovan erikoiskirjeenvaihtaja sähköittää, että Leniniä vastaan on tehty uusi murhayritys Kurskissa. Revolverinkuula haavoitti Leniniä olkapäähän. Murhayrityksen tekijä vangittiin. — Saksal. kipinäsanoma.

— *Suuri mielenosotus bolshevikkeja vastaan Pietarissa.* Viime kuun loppupuolella on Pietarissa pantu toimeen mielenosotus bolshevikkeja vastaan, johon otti osaa noin 50,000 henkeen nouseva kansajoukko. Mieliala on ollut äärimmilleen jännittynyt.

— *Ent. suuriruhtinas Nikolai Nikolajevitsh* ilmoitetaan murhaksi v. k. 16 p:nä Tsarskoje Selossa.

— *Suomalaiset punaiset kurjuudessa Venäjällä.* Venäjälle paenneet Suomen punaiset, jotka eivät ole pestautuneet liittolaisjoukkoihin, elävät hirvittävässä kurjuudessa, kerjäten pitkin Pietarin katuja. Poikkeusasemassa on kuitenkin kansankavalluskunnan jäsen Taimi, jolla kuuluu olevan varsin runsaasti rahoja. Hänellä on kolme autoa ja asustaa hän Astoria-hotellissa. 1,500 suomalaista punikkia ilmoitetaan lähteneeksi tšekki-slovakien rintamalle. Toiset uhkailevat sotaretken Suomeen, »saksalaisten ja porvarien loan karkoittamiseksi», toiset taas koettavat kaikin tavoin pyrkiä sinne muuten, kurjuutta pakoon, uhkaillen Pietarin kaduilla: »perkele, me mennään Suomeen vaikka ammuttaisi!»

— *Vapaus alkaa.* Mikäli saksalaiset joukot ovat lähteneet entisessä Venäjän valtakunnassa miehittämiltään alueilta, ovat bolshevikit siellä alkaneet tappaa tilanomistajia ja sivistyneistöön kuuluvaa väestöä. Kauris tulevaisuuden kuva!

Muista ulkomaista.

Unkari täysin itsenäinen.

Tämän sodan yhdeksi suursaavutukseksi voi lukea sen, että sen kestäessä urhoollisuudesta usein mainittu Unkarin eli madjaarein kansa, pohjaltaan Suomen sukulaiskansaa, joka tähän asti on muodostanut vain toisen puolen Itävalta-Unkarin valtakuntaa, on näinä päivinä tullut täysin itsenäiseksi, s. o. riippumattomaksi valtakunnan toisesta puolikkaasta. Itävalta-Unkarissa parhailaan tapahtuvain järjestelyjen yhteydessä ovat Unkarin isänmaanystäväät ajaneet tätä kauvan kypsyttämäänsä ajatusta ja nyt se on totentunut. V. k. 26 p:nä ilmoitetaan Tukholmasta, että valtakunnan keisari on tähän suostunut. Täten tulee Unkarilla olemaan täysin riippumaton ulkomaanpolitiikka sekä sotilaallisten kuin myös taloudellisten asiain hoito.

— *Saksan hallitusmuodon kansanvaltaistuttamista jatketaan.* Saksan taitava kansa, joka valtiollisten olosuhteittensa vuoksi viime kuun alkupuolella valitsi itselleen uuden, kansaneduskuntaan perustuvan hallituksen, mikä kaikki tapahtui ilman vähintäänkin epäjärjestystä ja häiriötä, nopeasti ja tahdikkaasti, on sen jälkeen maan hallitustapaa yhä kansanvaltaistuttanut. Pyritään saamaan aikaan uusi eduskunnan valitsemistapa, jossa käytäntöön otetaan täydellisesti yleinen ja yhtäläinen valitsemisoikeus. Nyt viime päivinä on suunniteltu sotilavallan alistamista siviilivallan alaiseksi. Täten taituu syyttäjiä aseista kärkeä, kun nämä ovat alinomaan syyttäneet Saksan hallitustapaa vanhoilliseksi — mitä se todellisuudessa ei ole enenkään ollut.

— *Saksan elintarveasiat.* Berlin 18. X. yöllä. (SVT) Muonitusosasto toteaa, että tämän vuoden sato suurista vaikeuksista huolimatta 17 päivänä lokakuuta osoittaa 7,000,000 tonnia enemmän leipäviljaa, ohraa ja kauraa kuin viime vuoden sato, ja että maanviljelijät asettavat kaupunkien käytettäväksi enemmän perunoita kuin rautatiet ja muut kuljetusneuvot voivat kuljettaa. — Saksal. kipinäsanoma.

— *Intiassa,* Englannin tärkeimmässä alusmaassa, on ollut suuria kapinoita, joilla tahdotaan päästä irti Englannista.

Itse Englannissakin on puhjennut lakkoliike ja uhkaa se käydä yhä arveluttavammaksi. Glasgoviasta ilmoitetaan, että syyskuun lopusta yksistään Clyden alueen ase- ja sotatarve-tehtaissa oli lakossa yli 37,000 työlläistä. Osa lakkolaisista kutsuttiin sotapalvelukseen, mutta eivät huolineet totella kutsua. Elintarpeiden jaossa tapahtui useita kertoja yhteentörmäyksiä, ja kun lakkolaiset eivät saaneet tarpeekseen, ryhtyivät he ryöstämään puoteja. — VTB.

— *Bolshevikkihenkisiä kapinoita* on ollut Bulgariassa, jossa Saksan liitosta luopuminen ja hallitusvaihdos tapahtui-kin sen pakosta, samanlaisten uhkia on Ruotsissa ja Puolaankin ovat venäläiset yhteiskunnan hävittäjät lähettäneet lähettejään. Amerikka on selittänyt ryhtyvänsä bolshevikkeja vastaan kaikkialla.

— *Turkki ei ole tehnyt erikoisrauhaa.* Berlin, 25. 10. (SVT). »Deutsche Tageszeitungille» ilmoitetaan Konstantinopolista: Asiantomaiselta taholta ilmoitetaan, että kaikki tiedot ympärysluonon ja Turkin välisestä erikoisrauhasta ovat tuulesta temmattuja. Turkki tulee yhdessä Saksan kanssa ajamaan perille Saksan alkaman rauhantyon.

Siten ainoastaan venäjänheimoisen Bulgaria on jättänyt Saksan ja samanheimoiset Itävalta-Unkarin kansat hankkeilevat hajoituspuuhissaan.

— *Viro ja Liivinmaa täysin itsenäisiksi.* »Baltische Zeitung» kertoo, että t. k. 16 p:nä jätettiin Liivin- ja Vironmaan yhdistyneen maaneuvoston puheenjohtajalle, paroni von Pilchaulle Saksan keisarin syysk. 22 p:nä antama asiakirja, jonka mukaan Venäjä Brestin rauhansopimuksen täydennyksen 7 pykälän perusteella on luopunut Viron- ja Liivinmaasta, ja nämä alueet Saksan valtakunnan nimessä tunnustetaan vapaksi ja itsenäisiksi. Yhdistyneen maaneuvoston pysyväinen valiokunta kokoontui tämän johdosta v. k. 26 p:nä Riian linnassa.

Venäjä on pannut vastalauseensa reunavaltioiden itsenäistytymistä vastaan yleensä.

— *Pieniä tietoja sodasta ja rauhasta.* Rauhankaipuu Ranskassa ja Italiassa on puhjennut useihin mielenosotuksiin, vaikka kiihkoilijalehdet koettavat puhua toista kieltä. Ympärysvallat kuuluvat vaativan Turkin ehdotonta antautumista. Saksalaisia sotilainvojoja on asetettu Konstantinopolin edustalle suojelemaan Turkkia. — Saksan rauhanehdotus tuli ympärysvallalle täydellisenä yllätyksenä. — Paavi aikoo kutsua joulukuussa kokoon konsistorin neuvottelemaan rauhanasiasta. — Englantilainen Times-lehti pitää Venäjälle neuvostovaltaa vastaan vietyjä liittolaisjoukkoja vähinä, lausuen: »Länsi-Siperiassa me olemme ikäänkuin noitutuissa piirissä: toiselta puolen ei meillä ole riittävää määrää joukkoja täyttääksemme tehtävämme nopeasti ja varmasti; toiselta puolen taas on liikkuvan kaluston puute rautateilla rajoittanut meidän joukkojemme liikehtimistä. Kaiken lisäksi emme nykyään ole tilaisuudessa lähettämään suurempia joukkoja Muurmanille ja Arkangeliin.»

— Ranskan hallitus on periaatteessa hyväksynyt presidentti Wilsonin ehdotuksen liittoutuneille, että luovuttaisın suunnitelmista taloudellisen sodan julistamiseksi rauhanteon jälkeen.

Kirjallisuutta.

Uutta suomenkielistä kirjallisuutta on ilmestynyt:

Kansanvalistusseuran kustannuksella:
Benjamin Franklin, elämäkertomus kuuluisasta amerikkalaisesta yhteiskuntakirjailijasta ja uudistajasta, kirj. J. V. Lehtonen. Kansanvalistusseuran elämäkertoja 28. Siv. 227, hinta 5 mk.
Aleksanteri II, elämäkertomus, kirj. Viljo Hytönen. Kansanvalistusseuran elämäkertoja 29. Siv. 126, hinta 3 mk. 50 p.
Kalevalan opas, opintopiirejä varten kirj. F. A. Hästesko. Siv. 36, hinta 1 mk.
Opintokerho edistysseuroissa, kirj. Niilo Liakka. Siv. 15, hinta 50 p.
Sota-ajan keittokirja, laatinut Elin Sjöström. Siv. 99, hinta 1 mk. ja 1 mk. 50 p.
Otavan kustannuksella:
Tuleva kuninkaamme, esitys Suomen valitusta kuninkaasta ja hänen perheestään, kuvien valaisemana, kirj. Jalmari Hahl.

— *Tämän numeron mukana* jaetaan Karjalaisten Sanomain kaikille tilaajille kirjanen »Karjalan Sivistysseura».

Asiamiehet ja tilaajat!

Lähetäkää tilitys vuoden alkupuolta ja koko vuotta koskevista aikaisemmista tilauksista os. Karjalaisten Sanomain konttori, Helsinki, It. Teatterikuja 1 D. Uusia tilauksia tehtäessä pyydetään turhien postikulujen välttämiseksi liittämään tilausmaksu mukaan!

KARJALAISTEN SANOMAIN KONTTORI.

Karjalan Sivistysseura

myöntää pienempiä apurahoja vianen- ja aunuksenkarjalaisille koulunkäynnin tukemiseksi suomalaisissa alku- ja kansakoulunopettajaseminaareissa ja myös Sortavalan pappisseminaarissa. Hakemukset, joihin on liitettävä varallisuustodistus ja seminaarin johtajan todistus seminaarissa olosta, on lähetettävä Karjalan Sivistysseuralle os. Helsinki, It. Teatterikuja 1 D.

Karjalaisia kauppiaita ja liikemiehiä

Karjalaiset liikemiehet!

Lähetäkää tietoja liikkeistänne yhteiseen karjalaisten kauppiasten ja liikemiesten ilmoitusarjaan, joka on tässä alempana. Tässä sarjassa tulee ilmoittaminen tavallista huokeammaksi ja on samalla erittäin edullista sekä lisäksi ilmaisee heti, ketkä karjalaisista kauppiaista ja liikemiehistä valppaimmin seuraavat aikaansa, käyttävät nykyaikaisia liikkeenestystapoja ja kannattavat yhteistä heimonsa asiaa!

Iv. Mitrofanoff

Jyväskylä :: Suomi
Puhelin 166

Myy varastosta tukuttain ja vähittäin
Kangas- ja Rihkamataravaa

Myytyäni Uhtualla Vianen Karjalassa sijaitsevan Nahkatehtaani

sen monivuotiselle työnjohtajalle Kalle Wendelin'ille, toivon paikkakuntalaisten osoittavan liikkeelle samaa suosiota, jota se on tähänkin asti osakseen saanut.

Uhtualla, heinäkuun 20 p:nä 1918.

P. N. Afanasjew.

Viitaten edelläolevaan tiedonantoon, saan täten arv. yleisölle ilmoittaa, että tulen tästä päivästä alkaen jatkamaan entistä toiminimi P. N. Afanasjew'in Uhtualla harjoittamaa nahkaliikettä, nimellä:

Kalle Wendelin'in Nahkatehdas

ja toivon sille paikkakuntalaisten jatkuvaa suosiota.

Uhtualla, heinäkuun 20 p:nä 1918.

Kalle Wendelin.

TANNER & MANNER

Waasa :: Suomi
Sähköosoite MANNER
Puhelin
201

Kangastavarain Tukku

W. T. MAWROJEFFIN KANGAS- JA SEKATAVARAKAUPPA

LIKSASSA Puhelin 18 Sähköosoite: MAWROJEFF
Perustettu 1892

on ehdottomasti edullisin
ostopaikka karjalaisille

HUOM! Ostetaan päivän korkeimmilla hinnoilla kaikenlaatuista metsäeläinten nahkoja, lintuja, kaloja y. m. maalaistuotteita.

Häkli, Lallukka ja Kumpp.

Osakeyhtiö

Tukkukauppa

:: Viipurissa ::

D. & K. SIITON

Myypi tukuttain ja vähittäin Viljatavaraa, Herkku- ja Hedelmätavaraa, Lasi- ja Porsliinitavaraa, Kalastustarpeita ynnä monenlaista muuta sekatavaraa. Toimittaa Tavarain välitystä ynnä muita pienempiä asioita.

Omist. Paavo Jylhä Liike Siitoinin kivitalossa Kauppatorin varrella.

Puhelimit: Konttoriin 115, Postiosoite: Sortavala, Puotiin 270, Asuntoon 226. Sähköos.: Sortavala, Jylhä.

Helsingissä 1918, Kirjapaino-Oy. SANA.